

Силабус навчальної дисципліни Інтегрований курс «Дитяча література з методикою навчання літературного читання»	
Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка Спеціальність: 013 Початкова освіта Освітньо-професійна програма: Початкова освіта. Рівень вищої освіти: перший бакалаврський. Курс: I, II Семестр: 2,3	
Факультет	факультет початкової освіти
Кафедра	фахових методик та інноваційних технологій у початковій школі
Викладач	Байдюк Любов Миколаївна викладач кафедри фахових методик та інноваційних технологій у початковій школі E-mail: l.m.bajdjuk@udpu.edu.ua
Лінк на освітній контент дисципліни	https://moodle.udpu.edu.ua/course/view.php?id=12326
Статус дисципліни	Навчальна дисципліна обов'язкового компонента
Загальний обсяг дисципліни: кредити ЄКТС/години	7 кредитів ЄКТС / 210 год
Обсяг дисципліни (години) та види занять	Денна форма: лекції (20 год.), семінарські (50 год.), самостійна робота (104 год.), лабораторні (36 год.) Заочна форма: лекції (10 год.), семінарські (12 год.), самостійна робота (188 год.)
Політика дисципліни	Академічна доброчесність Письмові роботи, тестові завдання виконуються здобувачами вищої освіти на засадах академічної доброчесності, які забороняють копіювати роботи інших здобувачів освіти. Відвідування занять Здобувачі вищої освіти зобов'язані відвідувати усі заняття; у разі відсутності на занятті є можливість опрацювати матеріали автономно, проте, за умови пропуску заняття без поважної причини, здобувач вищої освіти втрачає максимальний бал. Креативна ініціатива здобувача вищої освіти Здобувач вищої освіти має змогу отримувати додаткові бали шляхом виконання творчих завдань в рамках кожного змістового модуля.
Що будемо вивчати?	Жанрово-тематичне різноманіття дитячої літератури. Історія розвитку дитячої літератури. Класична та сучасна дитяча література. Особливості сприйняття дитячих творів різного віку. Аналіз творів для дітей: зміст, ідеї, образи. Методи та прийоми навчання читання. Етапи формування навички читання у дітей. Використання художніх творів у навчальному процесі. Методика розвитку інтересу до читання в учнів. Робота з текстами дитячої літератури. Планування та проведення уроків

	літературного читання. Аналіз творів, придатних для інтеграції в навчальний процес. Інтеграція читання з іншими видами діяльності (малювання, театралізація, проєктна робота).
Чому це треба вивчати?	Мета вивчення дисципліни полягає в ознайомленні здобувачів вищої освіти з літературним процесом в українському та світовому письменстві у дискурсі дитячого читання; окресленні історико-літературного, науково-дослідницького, культурологічного контексту становлення дитячої літератури; запровадженні теоретичного інструментарію сучасного літературознавства для пізнання художньо-естетичних особливостей дитячої літератури; викладенні програмового матеріалу в контекстному, особистісно адаптованому вимірі; проєктуванні змісту програми на систему методичних навиків і вмінь для практичного застосування у педагогічній діяльності в умовах Нової української школи.
Яких результатів можна досягти?	<ul style="list-style-type: none"> • Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт. • Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми. • Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. • Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів). • Здатність спілкуватися державною та іноземною мовами як усно, так і письмово. • Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, використовувати відкриті ресурси, інформаційно-комунікаційні та цифрові технології, оперувати ними в професійній діяльності. • Здатність до інтеграції та реалізації предметних знань як основи змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти: мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної. • Здатність до моделювання змісту відповідно до очікуваних результатів навчання, добору оптимальних форм, методів, технологій та засобів формування ключових і предметних компетентностей молодших школярів у процесі вивчення освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти: мовнолітературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної. • Здатність до різних видів оцінювання навчальних досягнень здобувачів початкової освіти на засадах компетентнісного підходу.

<p>Як можна використати набуті знання та уміння?</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Критично оцінювати достовірність та надійність інформаційних джерел, дотримуватися юридичних і етичних вимог щодо використання інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій у перебігу педагогічної діяльності в початковій школі. • Спілкуватися із професійних питань засобами державної та іноземної мов в усній та письмовій формах, застосовувати в освітньому процесі прийоми збагачення усного й писемного мовлення молодших школярів. • Організовувати освітній процес із використанням цифрових технологій та технологій дистанційного навчання молодших школярів, розвивати в учнів навички безпечного використання цифрових технологій та сервісів. • Інтегрувати та використовувати академічні предметні знання як основу змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти (мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної) та трансформувати їх у різні форми. • Використовувати в освітній практиці різні прийоми формувального, поточного і підсумкового оцінювання навчальних досягнень здобувачів початкової освіти, прийоми диференційованого оцінювання дітей з особливими освітніми потребами. • Застосовувати методи та прийоми навчання, інновації, міжпредметні зв'язки та інтегрувати зміст різних освітніх галузей в стандартних і нестандартних ситуаціях професійної діяльності в початковій школі, оцінювати результативність їх застосування. • Розв'язувати складні стандартні/нестандартні задачі та проблеми у процесі навчальної/професійної діяльності, нести соціальну, етичну відповідальність за її результати.
<p>Зміст дисципліни</p>	<p align="center">ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1</p> <p align="center">Дитяча література як предмет вивчення. Народнопоетична творчість для дітей. Давня література для дітей. Становлення та розвиток дитячої літератури світу</p> <p align="center">Тема 1. Дитяча література як навчальна дисципліна у системі підготовки вчителя початкової школи. Народнопоетична творчість для дітей.</p> <p>Дитяча література – невід'ємна частина художньої літератури та культури. Поняття «дитяча література», «література для дітей», «дитяче читання»: семантика та диференціація.</p> <p>Роль дитячої літератури у формуванні характеру, самостійного мислення та національної свідомості дітей. Художнє оформлення книг для дітей. Основні поліграфічні вимоги до дитячої літератури.</p>

Літературознавчий аспект початкового етапу вивчення літератури.

Основні поняття теорії літератури, принципи літературознавчого аналізу в процесі вивчення дитячої літератури. Виразне читання як визначальний елемент початкової літературної освіти, як емоційно-логічна форма реалізації інформативної, комунікативної, естетичної та розвиваючої функцій художньої літератури.

Сучасні техніки розвитку читацької компетентності у початковій школі.

Урок читання, його параметри, новий формат. Програмові вимоги до навчального предмета «Читання» у початковій школі. Алгоритм адаптації літературного явища до вікових психолого-фізіологічних можливостей дитини.

Тема 2. Давня література для дітей (XI – XVIII століття). Нова українська дитяча література XIX ст.

Поняття про дитячий фольклор, специфіку його творення та побутування. Класифікаційні моделі дитячого фольклору. Жанри фольклору, доступні дітям. Видатні діячі культури про усну народну творчість. Поетична творчість для дітей. Види народних пісень: колискові, пестушки, утішки, ігрові пісні тощо. Пісні календарного обрядового циклу. Фольклорні збірки для дітей. Малі фольклорні жанри для дітей. Прислів'я і приказки як стійкі афористичні вислови, їх розрізнення. Загадки: визначення, виховне та розвивальне значення. Українські народні казки. Духовна місійність казки. Визначення, типологія, видові особливості казки. Легенди, перекази, притчі в дитячому читанні: жанрові ознаки.

Тема 3. Новітня українська література для дітей (I половина XX ст.).

Історичний і культурний контекст. Особливості розвитку дитячої літератури цього періоду. Провідні письменники та їхні твори. Місце казок у літературі для дітей. Значення літератури для дітей у культурному просторі.

Тема 4. Новітня українська література для дітей (II половина XX ст.).

Вплив післявоєнного періоду, хрущовської відлиги, епохи застою та перебудови на розвиток дитячої літератури. Формування нових соціокультурних і моральних запитів дитячої аудиторії. Роль літератури для дітей в умовах ідеологічного контролю та цензури. Теми дружби, родинних цінностей, миру, природи та праці. Розвиток фантастики, пригодницької, історичної та виховної літератури для дітей. Використання літературних засобів для формування гуманістичних цінностей у молодого покоління. Видатні автори та їхній внесок.

Тема 5. Деякі проблеми сучасної української літератури для дітей.

Зростання уваги до дитячої літератури в умовах незалежної України. Проблеми забезпечення доступності якісної літератури для дітей. Вплив глобалізації та інформаційного суспільства на дитяче читання. Внесок популярних сучасних авторів: Іван Андрусяк, Зірка Мензатюк, Сашко Дерманський, Лариса Ніцой, Оксана Луцківська.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Світова дитяча література

Тема 6. Перекладна дитяча книга XVIII ст.

Освітні й культурні зміни в Європі та світі, що сприяли розвитку перекладної літератури. Використання перекладної літератури в навчальних закладах як джерела знань і морального виховання. Тематика і жанри перекладної дитячої літератури XVIII століття. Основні автори та твори, що стали популярними у перекладах.

Тема 7. Перекладна дитяча книга I половини XIX ст.

Розвиток світової літератури для дітей у I половині XIX ст. Романтичні тенденції. Грецькі міфи і твори грецького епосу. Схожість міфологічних і казкових сюжетів та образів.

Якоб та Вільгельм Грімм – засновники німецької філології, літературознавчої школи, фольклористи, укладачі збірника «Дитячі та сімейні казки». Типологія казок, захоплюючі сюжети, художньо-стильові особливості.

Ернест Теодор Амадей Гофман. Вплив двоїстого характеру письменника на зміст його творів. Казки «Лускунчик», «Крихітка Цахес», «Золотий горнець» та інші у колі дорослого і дитячого читання.

Вільгельм Гауф. Казки для дорослих, які увійшли в коло дитячого читання. Цікаві, повчальні сюжети казок «Маленький Мук», «Карлик Ніс», «Холодне серце». Особливості композиції казкових збірників. Специфіка адаптації казок Гауфа для різних вікових груп.

Ганс Крістіан Андерсен. Вершина розвитку жанру літературної казки у творчості данського письменника. Народність, доступність сприйняття казок. Життєві аналогії у казках, спостережливність, гумор.

Народні і романтичні балади. Популярність жанру балади в європейській поезії I половини XIX ст. Улюблений герой – Робін Гуд. Літературні інтерпретації образу народного месника.

Тема 8. Перекладна дитяча книга II половини XIX ст.

Розквіт дитячої літератури у II половині XIX ст. Роль суспільного прогресу, науки і техніки у створенні нової цікавої дитячої книги. Основні автори та перекладені

твори, популярні серед дітей. Жанрове розмаїття перекладної літератури.

Тема 9. Перекладна дитяча книга кінця XIX – початку XX ст.

Мовні та стилістичні особливості перекладів. Знайомство українських дітей з літературними традиціями Європи та світу через переклад.

Тема 10. Світова література для дітей періоду міжвоєнтя (1910-1940 рр.).

Розвиток дитячої літератури: проблеми перекладу і тиражування. Автори, тематика, образи. Веселі вірші, казки, казкові повісті. Роль перекладної дитячої книги у формуванні національної ідентичності.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3.

Організація та проведення уроків літературного читання в умовах інтегрованого тематично-проектного навчання. Методика опрацювання творів різних жанрів

Тема 11. Особливості Державного стандарту початкової загальної освіти Нової української школи (мовнолітературна освітня галузь)

Особливості Державного стандарту початкової загальної освіти Нової української школи (мовнолітературна освітня галузь), оновленого змісту програми курсу «Літературне читання» Змістові лінії програми. Програмні вимоги до рівнів сформованості читацької навички учнів на кінець року. Літературознавча пропедевтика на уроках літературного читання в початковій школі.

Тема 12. Особливості змісту інтегрованих посібників. Аналіз методичних посібників, методичних статей з формування навички читання

Особливості змісту інтегрованих підручників. Аналіз методичних посібників, методичних статей з формування навички читання Структура та основний зміст підручників для загальноосвітніх навчальних закладів з українською мовою навчання.

Тема 13. Організація та проведення уроків літературного читання в умовах інтегрованого тематично-проектного навчання.

Особливості проведення уроків літературного читання Дидактична структура уроку класного читання. Варіативність побудови уроків читання. Етапи роботи над художнім твором. Види аналізу художнього твору.

Завдання та особливості проведення уроків позакласного читання Мета і завдання позакласного читання. Етапи навчання самостійному читанню. Особливості роботи на підготовчому етапі навчання. Уроки позакласного читання на початковому та основному етапі навчання.

Тема 14. Методика опрацювання творів різних жанрів.

	<p>Методика роботи з загадками, прислів'ями, лічилками, скоромовками на уроках літературного читання. Особливості опрацювання казок, легенд, міфів. Методичні особливості вивчення оповідань, повістей. Методичні рекомендації щодо опрацювання байок. Методичні рекомендації щодо опрацювання науково-художніх творів. Методичні настанови щодо вивчення поетичних творів.</p>
Обов'язкові завдання	<p>Підготовка доповідей, рефератів, презентацій до семінарського заняття, виконання самостійної роботи, проходження поточного та підсумкового тестування, виконання ІНДЗ.</p>
Міждисциплінарні зв'язки	<p>Сучасна українська мова з практикумом, методика навчання мовно-літературної освітньої галузі, педагогіка.</p>
Інформаційне забезпечення (з репозитарію, фонду бібліотеки УДНУ та ін).	<ol style="list-style-type: none"> 1. Уклад. Л. В. Новаківська Дитяча література та практикум з виразного читання Умань : Візаві, 2022. 257 с. 2. Новаківська Л. В. Дитяча література Умань : Софія, 2008.-72 с. 3. Новаківська Л. В. Методичні рекомендації до практичних занять та самостійної роботи з дитячої літератури Умань : СПД Жовтий О.О., 2009. 63 с. 4. Качак Т. Б. Українська література для дітей та юнацтва К. : Академія, 2016. 350 с. 5. Качак Т. Б. Тенденції розвитку української прози для дітей та юнацтва початку ХХІ ст. К. : Академвидав, 2018. 317 с. 6. Сивачук Н. П. Український дитячий фольклор Умань : Жовтий О. О., 2016. 320 с. 7. Сивачук Н. П. Український дитячий фольклор Умань : Жовтий О. О., 2016. 105 с. 8. Сивачук Н. П. Український дитячий фольклор К. : Деміур, 2003. 288 с. 9. Качак Т. Б. Зарубіжна література для дітей К. : Академвидав, 2014. 415 с. 10. Уклад. В. В. Черевченко Дитяча зарубіжна література Умань : Візаві, 2021. 157 с. 11. Сапун М. В. Дитяча англійська література Умань : Візаві, 2011. 139 с. 12. Упоряд. О. О. Гарачковська Українська література для дітей: хрестоматія К. : Академія, 2011. 786 с. 13. Упоряд. Н. О. Лисенко-Єржиківська Хрестоматія дитячої славістики: слов'янська поезія ХІХ- початку ХХ століття К. : Успіх і кар'єра, 2008. 255 с. 14. Упоряд.: З. Д. Варавкіної, А. І. Мовчун, М. Ф. Черній Рідне слово: хрестоматія: У 2кн. Кн. 1 К. : Либідь, 1999. 400 с. 15. Упоряд.: З. Д. Варавкіної, А. І. Мовчун, М. Ф. Черній Рідне слово: хрестоматія: У 2кн. Кн. 2 К. : Либідь, 1999. 552 с. 16. Упоряд. Луценко І. А. Українська дитяча

	<p>література: хрестоматія: У 2 кн. Кн. 1 К. : Вища школа, 1992. 382 с.</p> <p>17. Упоряд. Луценко І. А. Українська дитяча література: хрестоматія: У 2 кн. Кн. 2 К. : Вища школа, 1992. 285 с.</p> <p>18. Волошина Г.П. Особливості уроків читання та літературознавча пропедевтика у початковій школі Умань: ПП Жовтий, 2011. 122 с.</p> <p>19. Савченко О. Я. Система міжпредметних завдань на уроках літературного читання Київ : КОНВІ ПРІНТ, 2020. 103 с.</p> <p>20. Мартиненко В. О. Індивідуальний підхід до формування й розвитку навички читання молодших школярів Київ : КОНВІ ПРІНТ, 2020. 87 с.</p> <p>21. Каніщенко А. П. Лекційно-практичний курс із дисципліни "Методика навчання української мови в початковій школі" : у 2 кн. Кн. 2 : Розділи: "Методика навчання грамоти". "Методика літературного читання" Тернопіль : Навчальна книга - Богдан, 2016. 255 с.</p> <p>22. Коваль Г. П. Методика читання Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2009. 274 с.</p> <p>23. Помиткіна Л. В. Виховуємо читаючи: для тих, хто дбає про дітей К. : Шкільний світ, 2011. 181 с.</p> <p>24. Подоляк О. С. Про світ у віршах: матеріали до занять К. : Шкільний світ, 2018. 135 с.</p>
Поточний контроль	Контроль здійснюється під час практичних занять, а також у дні проведення контрольних заходів, передбачених робочою програмою і графіком навчального процесу.
Підсумковий контроль	Екзамен

Розробник

(Байдюк Любов Миколаївна)